

ТАЛАНОВИТИЙ ВЧЕНИЙ ТА ВИДАТНИЙ НАУКОВЕЦЬ

До 70-річчя з дня народження
АЛДОШИНА АНАТОЛІЯ ВАСИЛЬОВИЧА

Д. В. Ковальов, доктор філософії,

Н. О. Ляшенко, канд. екон. наук,

Е. М. Федоренко, канд. с.-г. наук,

Л. М. Свіницький, доктор філософії,

Т. П. Черенкова, головний фахівець

*Державна установа Інститут зернових культур НААН, вул. Володимира Вернадського, 14,
м. Дніпро, 49009, Україна*

*Талант — це дар, якому неможливо
ні навчити, ні навчитися.*

(Іммануїл Кант)

На початку жовтня виповнилося 70 років з дня народження кандидата сільськогосподарських наук, провідного наукового співробітника лабораторії насінництва кукурудзи Державної установи Інститут зернових культур Національної академії аграрних наук України Анатолія Васильовича Алдошина.

Народився Анатолій Васильович 3 жовтня 1954 року в місті Дмитров Красноармійського району Донецької області (зараз місто Мирноград Покровського району). Виховувався Анатолій Васильович в багатодітній шахтарській родині, яка була джерелом допитливості, працьовитості та відповідальності. З малих років він цікавився ростом та розвитком рослин у рідних степах та спостерігав, як колоситься пшениця, цвіте соняшник та височіє кукурудза.

У 1972 році Анатолій Васильович закінчив Дмитровську середню школу, після якої працював на шахті робітником ВТК.

Після служби в армії поступив на навчання до Дніпропетровського сільськогосподарського інституту за спеціальністю «Агрономія», який закінчив у 1980 році з відзнакою та набув кваліфікацію вченого агронома.

З 1980 р. по 1983 р. Анатолій Васильович проходив аспірантську підготовку у Всесоюзному науково-дослідному інституті кукурудзи (зараз Державна установа Інститут зернових культур Національної академії аграрних наук України) в лабораторії селекції сорго під науковим керівництвом М.С. Калашника. З 1983 р. працював на Синельниківській селекційно-дослідній станції на посадах різного рівня від молодшого до провідного наукового співробітника. У 1987 році Анатолій Васильович успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Подбор исходного материала для селекции сорго на устойчивость к пыльной головне» у спецраді Українського НДІ рослинництва, селекції і генетики ім. В. Я. Юр'єва за спеціальністю 06.01.05 – селекція і насінництво. Після захисту дисертаційної роботи, прийнявши рішення присвятити своє життя селекції, Анатолій Васильович провів багато наукових дослід-

жень на Синельниківській селекційно-дослідній станції. Його становлення як гідного вченого пройшло поруч з такими науковцями як: І. Ф. Парій, М. Г. Михайленко, В. П. Кійко, В. І. Стенько, М. І. Пихтін, М. В. Вишневський, В. О. Губенко, Л. Ф. Демішев, Ю. В. Бабіч, М. П. Явдощенко, Є. І. Беліков, В. Я. Мельник, В. І. Романенко, В. Ф. Постригань, О. М. Кійко, В. М. Борисов, С. С. Сокоделов, О. І. Лященко, О. В. Яланський, О. М. Сумарков, М. М. Солодушко та В. П. Солодушко.

Впродовж десятиліття Анатолій Васильович проводив наукові дослідження по культурі сорго (зернове, цукрове, віникове, суданське). Вивчав стійкість сортів і гібридів до летючої (*Sorosporium reilianum* Mcalp. var. *Sorghii* Geschele) і покритої сажки (*Sphacelotheca sorghi* (Link.) Clint), а також характер наслідування стійкості з метою виявлення джерел і донорів. Виявлені донори стійкості до летючої і покритої сажки (Булк 2, Булк 4, В 532 жовтозерне. И-428717, ВС 152 фетерита, ВС 153 хогері раннє, К-2564, IS 7296, IS 2327 та ін.) сприяли створенню наступних сортів і гібридів стійких до цих хвороб: Генічеський 5/11 (Авторське свідоцтво на сорт рослин № 280 від 1994 р., Україна); Авторское свидетельство № 6409 от 11.04.1994 г., Російська Федерація); Степовий 13 (Авторське свідоцтво на сорт рослин № 241 від 1995 р., Україна); ДССГ 90 (Авторське свідоцтво на сорт рослин № 246 від 1995 р., Україна); Дніпровський 39 (Авторське свідоцтво на сорт рослин № 1128 від 2000 р., Україна).

У 1991 р. Анатолій Васильович почав наукові дослідження з селекції і насінництва кукурудзи. Основним напрямком була селекція гібридів кукурудзи на скоростиглість (ФАО 150–300) для умов Лісостепу і Полісся України. Анатолій Васильович став співавтором гібридів районуваних в Україні, Республіці Білорусь та Російській Федерації: Прогноз 132 СВ (Авторское свидетельство № 29951 от 11.02.1999 г., Російська Федерація); Адонис 180 СВ (Свидетельство селекционера № 0001424 от 15.01.2004 г., Республіка Білорусь); Адонис 224 СВ (Свидетельство селекционера № 0001432 от 15.01.2004 г., Республіка Білорусь); Алмаз 925 (Свидетельство селекционера № 0001470 от 15.01.2004 г., Республіка Білорусь); Бія (Свідоцтво № 07105 про авторство на сорт рослин, Україна); Водограй (Свідоцтво № 08360 про авторство на сорт рослин, Україна); Діана 180 СВ (Свідоцтво № 09116 про авторство на сорт рослин, Україна); Дункан 233 СВ (Свідоцтво № 110122 про авторство на сорт рослин, Україна) та інші.

У 2003 р. рішенням Вищої атестаційної комісії України Анатолію Васильовичу було присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності селекція рослин.

З 2012 р. він розпочав роботу в лабораторії насінництва кукурудзи ДУ ІЗК НААН завдяки досвіду та чіткому баченню перспектив розвитку селекції та насінництва. Ним вдосконалено методику вирощування насіння самозапилених ліній і організацію системи насінництва кукурудзи. Для визначення сортових і посівних якостей партій насіння і документального підтвердження відповідності до вимог законодавства у сфері насінництва, за безпосередньої його участі, було розроблено «Порядок проведення внутрішньовідомчої сертифікації категорії добазового насіння кукурудзи і сорго в Державній установі Інститут зернових культур Національної академії аграрних наук України», який застосовується селекційними установами з дослідження кукурудзи і сорго в системі НААН.

Україна приєдналася до Схеми сортової сертифікації насіння зернових культур, кукурудзи та сорго, хрестоцвітних та інших олійних або прядивних культур, цукрового та кормового буряка Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Йде цілеспрямована перебудова насінницької галузі. Важлива роль у контролі якості насіння відводиться висококваліфікованим кадрам – аудиторам із сертифікації (агрономам-інспекторам), для підготовки яких було складено програму перших курсів підготовки, тести для іспитів та лекції за безпосередньої участі Анатолія Васильовича. У 2018 р. за ініціативою Анатолія Васильовича підготовлено і видано перший в Україні та єдиний в своєму роді «Посібник для аудиторів із сертифікації насіння», що був перевиданий після доповнення та доопрацювання у 2023 р.

З метою захисту майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності ДУ ІЗК НААН Анатолій Васильович розробив «Положення про стягнення ліцензійних платежів з насінневих господарств за використання інтелектуальної власності (батьківські компоненти гібридів

кукурудзи) ДУ ІЗК НААН на підставі ліцензійного договору». На підставі цього положення були розроблені ліцензійні угоди та «Положення про формування цін на насіння зернових, зернобобових та олійних культур виробництва ДУ ІЗК НААН» також за його активної участі.

Анатолій Васильович Алдошин входить до складу Вченої ради та науково-методичної ради з питань селекції і насінництва ДУ ІЗК НААН. Відповідно до освітньо-наукової програми з підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації він приймає активну участь у підготовці аспірантів з навчальних дисциплін «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» та «Сучасні технології та нормативно-правова база насінництва», регулярно читає лекції на курсах підвищення кваліфікації наукових співробітників та викладачів вищих навчальних закладів згідно з програмою «Селекція і насінництво кукурудзи і сорго», а також курсах підвищення кваліфікації аудиторів із сертифікації насіння, агрономів та керівників насінневих господарств. Науковець передає теоретичні і методичні знання та практичні навички з селекції і насінництва рослин молодим науковцям, розкриває значення селекції і насінництва у сучасному розвитку світової і вітчизняної аграрної науки.

Лекції Анатолія Васильовича чітко структуровані, легкі для розуміння, такі що спонукають до саморозвитку та подальшого пізнання. Аспіранти та слухачі курсів з підвищення кваліфікації при ДУ ІЗК НААН завжди відзначають науковість, глибину та сучасність лекційного матеріалу.

В особистому арсеналі наукових здобутків Анатолія Васильовича – 138 наукових праць, 3 монографії, навчальний посібник з насінництва кукурудзи та 2 навчальних посібника для аудиторів із сертифікації насіння сільськогосподарських культур, словник термінів із селекції, біотехнології та насінництва польових культур, а також 76 свідоцтв про авторство на сорти і гібриди кукурудзи та сорго.

Анатолій Васильович Алдошин лауреат премії «За видатні досягнення у аграрній науці» Президії Національної академії аграрних наук України (Постанова від 27.03.2024 р., протокол № 4) за навчальний посібник «Насінництво кукурудзи». За сумлінну багаторічну працю та вагомий внесок у розвиток сільськогосподарської науки і виробництва ювіляр неодноразово нагороджений грамотами ДУ ІЗК НААН. Більшу частину свого життя Анатолій Васильович присвятив науці та глибокому науково-методичному пошуку. Талановитий вчений та видатний науковець, унікальна та багатогранна людина з невтомним оригінальним мисленням і відкритою, чистою душею.

Трудовий колектив Державної установи Інститут зернових культур Національної академії аграрних наук України щиро вітає Анатолія Васильовича Алдошина з ювілеєм, бажає міцного здоров'я, творчих сил, натхнення, бадьорості, реалізації нових задумів і подальших успіхів у науковій роботі! Нехай доля дарує довге і щасливе життя. Невичерпної життєвої енергії Вам та здійснення мрій! Нехай Ваш Янгол-охоронець завжди Вас підтримує, захищає та оберігає!